

22 august 2023

Nr.04-3/45-2097

La Nr.

din

Domnului **Alexei BUZU**,
Ministrul Muncii și Protecției Sociale
secretariat@social.gov.md
copie: cancelaria@gov.md

Opinie

la proiectul de hotărâre pentru aprobarea
proiectului de lege privind drepturile copilului
(număr unic 693/MMPS/2023)

În rezultatul analizei proiectului de lege privind drepturile copilului în raport cu sugestiile scrise prezentate în cadrul grupului de lucru pentru elaborarea proiectului, s-a constatat că doar unele au fost transpuse în varianta expedită autorităților publice pentru avizare.

Valoarea juridică a proiectului noii legi este cu atât mai pronunțată, cu cât vizează copiii care, în temeiul Constituției Republicii Moldova, beneficiază de ocrotire specială și un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

În textul ce urmează sunt enumerate repetat sugestiile pe care le credem valabile și semnificative pentru proiect:

1. Considerăm că ar fi oportun să fie prevăzute expres în art. 2 criteriile de orientare sexuală și identitate de gen, acestea fiind deseori motive de discriminare a adolescenților. Menționăm că ele au fost introduse drept criterii protejate în Legea 121/2012 cu privire la asigurarea egalității.

2. Apreciem prevederile articolului 11 privind dreptul la opinie. Suplimentar, găsim necesară o referire clară la dreptul copiilor la *participarea în treburile publice și la luarea deciziilor politice* (a se vedea Rezoluția 2414 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei¹).

Mai considerăm necesar un articol privind *împuternicirea și protecția copiilor apărători ai drepturilor omului (CADO)* - acei copii care apără nu doar drepturile lor, ci și ale altora (a se vedea Raportul de rezultat al Zilei Discuțiilor

¹ <https://pace.coe.int/en/files/29686/html>

Generale din 2018 a Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului² și Declarația Rețelei Europene a Ombudsmanilor pentru Copii din aprilie curent)³. Acest articol ar urma să stea la baza unui capitol dedicat CADO din o ulterioară Lege privind apărării drepturilor omului (ADO). Articolul, detaliat ulterior în lege, în concordanță cu obligațiile internaționale, ar trebui să aibă următoarele caracteristici:

- Fără vârstă minimă;
- Se aplică tuturor copiilor;
- Interesul superior este o considerație principală;
- Include dreptul de a fi ascultat;
- Drepturile și îndatoririle reprezentanților/responsabililor legali sunt incluse;
- Furnizarea de sprijin adecvat vârstei CADO și reprezentanților/responsabililor legali;

3. Propunem redenumirea art. 15 în *Dreptul la asociere și întrunire pașnică* și completarea articolului cu alineatul (3) cu următorul conținut: *Copii au dreptul la întruniri pașnice.*

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (CDC) prevede la art. 15 libertatea de asociere și libertatea de întrunire pașnică. Ulterior, se impune modificarea art. 6 din Legea privind întrunirile nr. 26/2008, care limitează acest drept copiilor.

De asemenea, sugerăm substituirea termenului *politică* din cuprinsul alin. (2) art. 15 cu sintagma *partidelor politice*, pentru că sensul sintagmei *activitate politică* (după cum figurează în proiect) este unul îngust și ar putea da naștere la interpretări ce ar limita exercitarea drepturilor civile și politice ale copiilor. Este importantă împuternicirea copiilor să participe în activitatea politică atunci când ei sunt interesați;

4. În cazul art. 32 optăm pentru reformularea alin. (2) în acest fel: *Dacă acordul internațional la care Republica Moldova este parte conține prevederi mai favorabile decât cele din prezenta lege, se aplică normele acordului internațional.* Aici subliniem necesitatea ca normele internaționale să fie nu numai *alte*, dar *favorabile*, pentru că orice măsură întreprinsă de actorii statali trebuie să

²https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/CRC/Discussions/2018/crc_dgd_2018_outcomerep_en.pdf

³<https://enoc.eu/wp-content/uploads/ENOC-ad-hoc-statement-on-Children-Human-Rights-Defenders-FV.pdf>

urmărească interesul superior al copilului. Această formulare este în concordanță cu art. 41 al CDC „Nimic din prezenta Convenție nu va afecta prevederile mai favorabile pentru realizarea drepturilor copilului care pot figura:

a) în legislația unui stat parte

sau

b) în dreptul internațional în vigoare pentru acest stat”.

În același sens trebuie interpretat și art. 4 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, care prevede prioritatea reglementărilor internaționale în cazul neconcordanței între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile interne.

5. Atestăm că dreptul copilului la protecție împotriva oricărei forme de violență, la fel și măsurile ce cad în sarcina statului, sunt prevăzute în două articole – 8 și 23. Suntem de părere că ar fi oportună comasarea acestor două articole în unul singur pentru concizie și claritate. De asemenea, pentru a evita ulterioare confuzii, considerăm necesară uniformizarea referirii la formele de violență în întreg proiectul legii.

Finalmente, insistăm ca sugestiile expuse să fie preluate în textul final al proiectului de lege pentru a asigura cel mai înalt nivel de împuternicire și protecție copiilor, după cum dictează standardele internaționale din domeniu.

Cu respect,

Vasile COROI,
Avocatul Poporului
pentru drepturile copilului

Ex. Liudmila Zarișneac
tel.: 060002681